

Erfgoedkrant Haspengouw

APRIL 2018 | JAARGANG 7, NR 1

wek ons verleden

ERFGOED
HASPENGOUW

Lees in deze Erfgoedkrant verhalen van boeiende mensen die zorg dragen voor ons cultureel erfgoed en zo het verleden van Haspengouw opwekken.

ERFGOED
DAG

KIEZEN

ZONDAG
22
APRIL

Bilzen
Kiespijn
Jongeren aan zet

4

Borgloon
Kanunnik Daris, Borgloons
grootste geschiedschrijver

3

Gingelom
In Mielen draait de
paardenmolen weer

4

Heers
Kruidige kasteeltuinen

6

Hoeselt
Kwade hond sta stille,
het is Sint-Hubertus wille

7

Nieuwerkerken
Wie zoekt, die vindt

5

Riemst
Kleurrijke tapijten sieren
Sacramentsdag

3

Sint-Truiden
'Ene babbel onder
kammeroate'

5

Voeren
Verzamelen als familietraditie

6

Erfgoeddag Haspengouw
22 april 2018
Volledig programma

I-IV

Erfgoed Haspengouw
Van de hel naar de hemel

8

download
de erfgoedapp

WWW.ERFGOEDDAG.BE

#ERFGOEDDAG

1000 jaar Loon - Limburgse geschiedenis onder de loep

*Alle info
op pagina 2*

Limburgse geschiedenis onder de loep

2018 staat helemaal in het teken van 1000 jaar graafschap Loon. Een geschiedenis die niet goed genoeg gekend is in Vlaanderen, maar zeker ook nog niet in Limburg. Daarom organiseert zowel het stadsbestuur van Borgloon als Historische Studiegroep Alden Biesen (HiSAB) verschillende activiteiten om deze boeiende geschiedenis in de kijker te plaatsen.

Lezingenreeks '1000 jaar Loon'

OCMW-kerk, Graethempoot 3, Borgloon, telkens om 20.00 uur
Inkom is gratis

Heren van de Euregio

Hoe Loon en zijn graven het middeleeuwse Maas- en Rijnland mee vorm gaven

Donderdag 19 april 2018
Lezing door **Frank Decat**

Goddelijk of gek

Christina de Wonderbare en de vrouwelijke mystiek in de late middeleeuwen

Donderdag 26 april 2018
Lezing door **Katrien Houbey**

Gluren bij de burens

Het hertogdom Brabant in de late middeleeuwen

Donderdag 3 mei 2018
Lezing door **dr. Valerie Vrancken**

Vergeeten parels

Het rijke muzikale leven in het middeleeuwse en nieuwtijsde Loon en Luikerland

Donderdag 17 mei 2018
Lezing door **Luc Ponet**

Van Ursula, Odilia en andere heilige lieden

Reliekschatten en hun verering in het Land van Loon

Donderdag 24 mei 2018
Lezing door **Jeroen Reyniers**

Mannen in Maliënkolder

Het krijgsbedrijf in de late middeleeuwen

Donderdag 31 mei 2018
Lezing door **dr. Roeland Goorts**

Limburg in de kering 1789-1839

Van Luikse uithoek tot Belgische provincie

Donderdag 7 juni 2018
Lezing door **Frank Decat**

www.uitinborgloon.be

Loon feest!

Herbeleef Borgloon in de middeleeuwen

Vrijdag 22 juni 2018
van 19.00 tot 23.00 uur
Speelhof, Borgloon
Gratis toegang

Historia Mundi

Historisch spektakel met veldslagen

Zaterdag 23 en zondag 24 juni 2018
Kasteeldomein De Tornaco
Romeinse Kassei 5 (Voort)
10.00 – 18.00 uur
6-14 jaar: € 5, 14+: € 10

Tentoonstelling 'Limburg tussen staf en troon'

1000 jaar graafschap Loon

Van 26 oktober 2018 tot en met 10 maart 2019
Landcommanderij Alden Biesen, Bilzen

In het kader van de tentoonstelling organiseert HiSAB een lerarendag (7-11), concerten (28-10 en 3-2-2019) en een familiedag (3-3-2019)

Meer informatie over rondleidingen en publieksactiviteiten of groepsreservaties vind je op www.alden-biesen.be

Oproep Vrijwilligers

Voor de prestigieuze tentoonstelling in Alden Biesen zijn HiSAB en Alden Biesen op zoek naar vrijwilligers die bereid zijn in de verschillende zalen een oogje in het zeil te houden. Vanuit talrijke musea komen diverse topstukken over de Loonse geschiedenis en deze vragen extra waakzaamheid.

De vrijwilliger-toezichter krijgt per dag een officiële vrijwilligersvergoeding van € 30 en tijdens de lunch gratis broodjes en koffie. Je bent als vrijwilliger uiteraard ook verzekerd.

Ben je gepassioneerd door geschiedenis? Wil je graag je steentje bijdragen aan ons Limburgs verleden? Stuur dan je kandidatuur naar giovanni.saracino@cjsm.vlaanderen.be. Indien mogelijk mag je al aangeven hoeveel en eventueel welke dagen je jezelf kan vrijmaken of welke dagen zeker niet.

Vanuit talrijke musea in binnen- en buitenland komen topstukken die een overzichtelijk, toegankelijk en aantrekkelijk beeld geven van de Loonse geschiedenis. Vele objecten zijn nog nooit vertoond. Digitale en interactieve toepassingen omringen het geheel: een moderne opstelling in een eeuwenoud kasteel. Niet te missen!

Open van dinsdag tot en met zondag van 10.00 tot 17.00 uur. Gesloten op maandag, 1 november, 25 en 26 december 2018 en 1 januari 2019.

Toegangsprijzen:
€ 12 per persoon, € 10 gereduceerd tarief
€ 5: Kinderen/jongeren van 8 tot 18 jaar en schoolgroepen
Gratis: kinderen van 0 tot 8 jaar

Kanunnik Daris, Borgloons grootste geschiedschrijver

De geschiedkundige kring van Borgloon gaat sinds 1985 door het leven als 'Geschiedkundige kring Kanunnik Daris'. Een eerbetoon aan de belangrijkste geschiedschrijver van Borgloon. Zijn werk is nog steeds een inspiratie en een belangrijke bron voor hedendaagse geschiedkundigen.

Arnold Josephus Matheus Daris zag het levenslicht in Borgloon op 18 september 1821. Op 23-jarige leeftijd werd hij tot priester gewijd en gaf hij les in het kleinseminarie in Sint-Truiden en het grootseminarie in Luik. Daar had hij een breed gamma aan historische documenten tot zijn beschikking en schreef hij talloze werken over de geschiedenis van Loon en Luik.

Daris was al zijn hele leven geïnteresseerd in de geschiedenis van zijn geboortestreek. Voordat hij les ging geven op het seminarie, was hij privéleerkracht van de kasteelheren in Borgloon. Een opdracht die hij graag aannam, zodat hij de geschiedenis van de kastelen en de families kon onderzoeken.

Iemand voor wie Daris nog steeds belangrijk is, is Ivo Gilisen. Ivo is de huidige voorzitter van de geschiedkundige kring en verzamelaar van publicaties van Daris. Ivo: 'Daris heeft heel veel geschreven over de Loonse en Luikse geschiedenis. Het leek wel of zijn werkklust onuitputbaar was.'

De veelheid aan geschriften heeft ook wel een keerzijde. Ivo: 'Wat Daris wel eens wordt verweten, is dat hij weinig tot geen voetnoten

met uitgebreide bronvermelding schreef. Maar er wordt niet getwijfeld aan de juistheid van zijn publicaties. Integendeel, hij is en blijft de pionier voor de Loonse geschiedschrijving. In totaal schreef hij niet minder dan 188 bijdragen of omgerekend 11.736 bladzijden tekst. Bij zijn dood in 1905 liet hij nog 39 onuitgegeven handschriften achter.'

De eerste historische kring van Borgloon werd opgericht in 1943. Hun belangrijkste wapenfeit was de herdenking van het 50 jaar overlijden van Daris. De activiteiten van de kring stopten echter na een tijd. In 1985 werd een nieuwe kring opgericht: de Geschiedkundige kring Kanunnik Daris. Met een driedaags evenement herdacht de kring de 80^e verjaardag van het overlijden van kanunnik Daris.

Ivo is sinds 2013 voorzitter en de kring werkt nog steeds naarstig verder. Ivo: 'Wij doen als kring alles zelf. We organiseren maandelijks een bijeenkomst en de leden geven dan een korte uiteenzetting over hun eigen onderzoek of nieuwe bevindingen. We zijn niet de grootste kring van de regio, maar we hebben trouwe leden die zeer hard werken om de geschiedschrijving van de stad verder te zetten. In nagedachtenis van de grote kanunnik Daris.'

Daris zijn werk is nog steeds van onschatbaar belang voor historici die interesse hebben in de geschiedenis van Luik en Loon. Zijn belangrijkste werken zijn:

- Een geschiedenis van het prinsbisdom Luik 'Histoire du diocèse et de la Principauté de Liège' in 11 boekdelen (1855 – 1868).
- Een eerste geschiedenis over zijn stad Borgloon: 'Histoire de la paroisse de Looz pendant la révolution française' (1861).
- Een tweede geschiedenis over zijn stad Borgloon: 'Histoire de la bonne ville, de l'église et des Comtes de Looz, suivie de biographies Lossaines' gepubliceerd in 2 delen (1861 en 1865).
- 'Notices sur les églises du diocèse de Liège' verdeeld over 17 boekdelen, meestal dorpsmonografieën uit het Luikse bisdom (1867 – 1899).

Kleurrijke tapijten sieren Sacramentsdag

Iedereen kent de mergelgroeven in Riemst wel, maar heb je al gehoord van de mergeltapijten? Sinds mensenheugenis wordt deze traditie in de deelgemeente Zussen levend gehouden. Ieder jaar kan je je vergapen aan deze unieke kunststukjes.

Het maken van een mergeltapijt vergt heel wat voorbereiding. De dag op voorhand wordt de mergel aangestampd in een houten kader. In totaal wordt er 10 kuub mergel gebruikt. De dag van de processie zelf is iedereen al vanaf 6.00 uur in de weer om de tapijten in te kleuren. Want tegen 11.00 uur trekt de processie voorbij. Het inkleuren gebeurt met gekleurde poeders en met de hulp van een sjabloon in sierlijke patronen. Deze patronen zijn al sinds jaar en dag in gebruik.

In juni, op Sacramentsdag, gaat in Zussen de processie uit. De dorpelingen noemen dat *Klein Kermis*. De grote kermis is voor eind augustus. De processie wordt geopend door de harmonie. In Zussen zijn dat er twee: Vreugd in Deugd en Harmonie Broederband. Om de vrede te bewaren wordt er elk jaar omgewisseld.

De processie gaat langs vijf kapellen en rustaltaren. Op het dorpsplein wordt speciaal voor de processie een rustaltaar opgebouwd met hout, bloemenperkjes, kleurrijke mergeltapijten en een heuse fontein. Ook de kapel van het Heilig Hart van Jezus wordt versierd met kleurrijke mergeltapijten.

Riemst

In Kanne gebeurt deze traditie ook nog jaarlijks. Daar gebruiken ze wel geen mergel meer, maar wit zand.

De bloemen en de vlaggen met de kleur van de kapel mogen ook niet ontbreken op deze feestelijke dag. Rood-wit voor het Heilig Hart van Jezus en blauw-wit voor Onze-Lieve-Vrouw. Op het laatste moment haalt men de houten kaders weg zodat de mergeltapijten volledig tot zijn recht komen.

Per kapel zijn er 30 tot 40 mensen in de weer om alles piekfijn in orde te krijgen. Er wordt onderling samengewerkt, maar er is een 'ludieke' concurrentie. De dag erna wordt alles afgebroken en zijn de tapijten alweer verdwenen voor een jaar. Wie met deze mooie traditie ooit begonnen is, weet men niet, maar ze wordt nog steeds in leven gehouden door jonge en oudere Zussenaren.

KIESPIJN Jongeren aan zet

Door Dunja Lycops, 3^e jaar Latijn, Atheneum Bilzen

Tien weken. Dat was de tijd die wij, negen leerlingen van het derde tot en met het vijfde middelbaar, kregen om aan een project rond 'erfgoed' te werken.

We zouden zelfs begeleid worden door een beroepsfotograaf: Boumediene Belbachir. Maar wij mochten Boumie zeggen. Dit zagen we natuurlijk allemaal zitten, tot we ons die ene belangrijke vraag stelden: 'Wat is erfgoed?'

Is de kerk van Bilzen erfgoed? Of misschien die familiefoto waar onze leerkracht mevrouw Roosen zoveel waarde aan hecht? Wat betekent erfgoed voor ons, 'de jeugd van tegenwoordig'? Al snel beseften we dat deze vragen moeilijker waren dan verwacht.

Wekelijks zaten we samen op maandagochtend om te brainstormen. Boumie deed zijn best om ons te begeleiden in het vinden van ons persoonlijk thema. Want op zondag 22 april zullen wij in teken van Erfgoeddag ons project tentoonstellen in Dienstencentrum De Wijzer in Bilzen.

Om te zien wat we in onze mars hadden, gaf Boumie ons regelmatig opdrachten, zoals het fotograferen van de Sint-Mauritiuskerk of gesprekken voeren met elkaar door het gebruiken van 'de vijf W's': Wie? Wat? Waar? Wanneer? En Waarom? Ook kregen we een paar weken de tijd om een dagboek bij te houden aan de hand van een wegwerpcamera, wat zonder twijfel de meest bijzondere opdracht was. En zonder het volledig te beseffen legden we met deze camera herinneringen vast. Tijdens één van onze gezamenlijke maandagochtenden begonnen we een groepsgesprek. Nadat het ijs gebroken was vertelden we één voor één over herinneringen, van onze kindertijd, of zelfs wat we vorige week hadden gedaan op school. Toen wisten we wat erfgoed voor ons was en waar ons project naartoe zou gaan: herinneringen.

We kregen de kans om in het woonzorgcentrum in Bilzen enkele mensen te interviewen in verband met hun herinneringen en persoonlijke verhalen. Daar kregen we al heel wat interessante, mooie maar ook tragische verhalen te horen.

En het zijn deze verhalen, en ook onze eigen herinneringen, die we zullen verwerken tot een tentoonstelling met zelfgemaakte foto's. Benieuwd? Kom dan zeker kijken op Erfgoeddag.

„Toen wisten we wat erfgoed voor ons was: herinneringen.

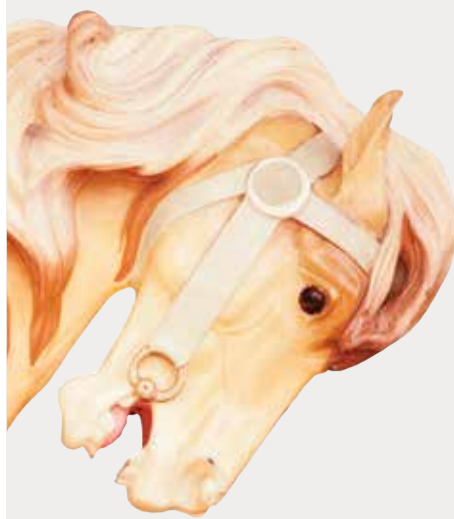
Kiespijn is een artistiek erfgoed-traject van MUS-E Belgium en FARO in samenwerking met zes erfgoedcellen in Vlaanderen en Brussel.

Binnen het thema 'kiezen' storten jongeren uit Poperinge, Kortrijk, Bilzen, Zelzate, De Haan en Brussel zich in een artistiek avontuur onder begeleiding van kunstenaars Emilie Lauwers, Nikolas Lestaeghe, Boumediene Belbachir, Thomas Jacques, Raisa Vandamme en Lara Breine.

Vertrekpunt is het cultureel erfgoed in hun regio. De jongeren worden uitgedaagd om dieper na te denken over locaties en verhalen uit de streek waar ze wonen of naar school gaan. Hun bevindingen en artistieke impressies worden getoond tijdens

Erfgoeddag op zondag 22 april.

ERFGOEDdag

In Mielen draait de paardenmolen weer

De dorpskermissen dreigen te verdwijnen. Gelukkig zijn er meer en meer dorpen die dit feest terug in ere willen herstellen.

Verenigingen werken samen om de kermis terug leven in te blazen.

Zo ook in Mielen-boven-Aalst.

'De kermis in Mielen was vroeger een groot dorpsfeest', zo vertelt René Joris. René is ondertussen 95 jaar en herinnert zich de kermis uit zijn kindertijd nog goed: 'Iedereen van de familie en vrienden kwamen dan naar thuis om feest te vieren in de goei kamer. Dat was speciaal, want daar kwamen we niet veel.'

René: 'Mijn moeder maakte een uitgebreide kermismenu. Voorgerecht was soep, daarna kippenvlees, kroketten en groenten als hoofdgerecht en het nagerecht was meestal pudding. Na de maaltijd gingen we een beetje wandelen in het dorp en kijken naar de dieren op de boerderij om dan namiddag terug aan tafel te gaan om koffie en taart te eten. Er werden wel 15 taarten gebakken: rijstaart, suikertaart en verschillende fruittaarten.'

's Avonds gingen we dan naar de kermis om ons te amuseren. Het plezantste was de rups. Daar zat een overkapping op. Ge weet hoe dat dan gaat met de meisjes uit het dorp. Dat was wel plezant. Er was ook altijd een schietkraam. Als ge dan recht in de roos schoot, werd er een foto van u gemaakt en die foto kreeg ge dan.'

René: 'De kermis werd op gang getrokken door de fanfare, die van café naar café ging. Er waren vroeger zeker twaalf cafés in Mielen. Op kermismaandag werd er voetbal gespeeld tegen een ploeg van de buurdorpen. Daar was altijd volop ambiance, met soms al eens een vechtpartij. We gingen ook graag naar de kermis van de dorpen rond Mielen. Zeker aan die van Gelinden heb ik goeie herinneringen. Daar was een grote zaal waar gedanst werd. Dat waren fijne feesten.'

Kermisspel!

Heb je zelf nog leuke anekdotes, foto's over de kermis of misschien zelfs een kermismenu?

Neem dan even contact op via info@erfgoedhaspengouw.be of 011-70 18 30. Verschillende Limburgse erfgoedpartners zijn samen met de Limburgse heemkundige kringen druk in de weer om kermisherinneringen te verzamelen. Op basis van die herinneringen wordt een spel ontwikkeld voor leerlingen lager onderwijs.

Dit kermisproject is een samenwerking tussen Heemkunde Limburg, Erfgoedcel Mijn-Erfgoed, Erfgoed Haspengouw, het Limburgs Volkskundig Genootschap, de erfgoeddiensten van Lanaken en Tongeren.

De kermis van Mielen viel vroeger samen met die van Sint-Truiden. Om de concurrentie het hoofd te bieden, werd de kermis, onder impuls van de plaatselijke brouwer, verplaatst naar mei. Maar het mocht niet baten. De kermis in Mielen doofde uit. Tot in 2015 verschillende verenigingen de handen in elkaar sloegen om de mei-kermis nieuw leven in te blazen.

Sindsdien slagen ze er jaarlijks in om foorkramers naar Mielen te lokken en een weekend te vullen met allerlei randanimatie: een wielervedstrijd, optredens en een wedstrijd sacoches gooien. Zo hopen de verenigingen dat de jonge generatie later even sterke verhalen en herinneringen heeft aan haar kermistijd als René.

ERFGOEDDAG 2018 HASPENGOUW

2018 is door Europa uitgekozen om het Europees Jaar van het Cultureel Erfgoed te zijn. Het is ook het jaar van de lokale verkiezingen in België. Politici en andere beleidsmakers kunnen voluit kiezen om van erfgoedzorg een prioriteit te maken en er volop in te investeren. Uzelf kan kiezen om uw belangstelling en zorg voor erfgoed te tonen door deel te nemen aan het aanbod dat honderden organisaties hebben uitgewerkt op 22 april 2018. Voor deze kieszondag moet u nog geen 18 zijn. Kinderen en jongeren zijn van harte welkom. Het aanbod is divers: tentoonstellingen, werkwinkels, optredens, debatten, rondleidingen, en nog veel meer. Als u een smartphone of tablet heeft, kan u ook gratis de ErfgoedApp gebruiken die u de weg kan wijzen. Iedereen kan zo een selectie maken en een eigen programma samenstellen, dankzij www.erfgoeddag.be.

Kies goed en maak er een fantastische hoogdag van,

Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel,
Sven Gatz

ALLE ACTIVITEITEN OP ERFGOEDDAG ZIJN GRATIS

VOLG OP ERFGOEDDAG DE LIVE-VERSLAGGEVING VAN ERFGOED HASPENGOUW

Teksten: lokale organisatoren. Eindredactie: Erfgoed Haspengouw. Ontwerp: smets•ruppol
Foto's: Lin in het groen, Jos Bamps, Falla-Meirs, Stadsarchief Sint-Truiden, Stad Bilzen, Heemkundige Kring Sint-Truiden, Kasteel Mariagaarde, Mario Raeymakers, Kantelink, museum DE MINDERE, Alexander Meeus, Mark Duser

V.U. JOHAN MAS, VOORZITTER ERFGOED HASPENGOUW - CONTACTADRES: DIESTERSTRAAT 1, 3800 SINT-TRUIDEN -
MAATSCHAPPELIJKE ZETEL: KAZERNESTRAAT 13, 3800 SINT-TRUIDEN

locatie toegankelijk met rolstoelen

locatie deels toegankelijk met rolstoelen

locatie niet toegankelijk met rolstoelen

activiteit voor kinderen

Bilzen

ZOEKTOCHT

Spelen in de jaren '50 en '60

We stappen met z'n allen in de tijdscapsule en reizen naar de jaren '50 en '60, toen onze grootouders kinderen waren. Ontdek samen met je oma en opa het speelgoed van toen. Weet jij hoe het allemaal werkt? Wat kan je van je opa en oma leren en wat kan jij hen zoal bijbrengen?

LOCATIE: De Wijzer
Eikenlaan 24
3740 Bilzen

OPENINGSUREN: 14.00 - 18.00 uur

ORGANISATIE: Seniorenwerking Bilzen

I.S.M.: Dienst Cultuur stad Bilzen

CONTACT: 0477-19 18 36

6-12 jaar.

TENTOONSTELLING

Kiespijn

Jongeren kiezen voor erfgoed door erfgoed in beeld te brengen en keuzes te maken wat voor hen de moeite waard is om te bewaren. Deze tentoonstelling geeft een verfrissende blik op erfgoed.

LOCATIE: De Wijzer
Eikenlaan 24
3740 Bilzen

OPENINGSUREN: 14.00 - 18.00 uur

ORGANISATIE: Martinusschool Atheneum Bilzen

I.S.M.: Erfgoed Haspengouw en

Boumediene Belbachir

TENTOONSTELLING

Feest en vertier in het dorp

Het leven van onze voorouders speelde zich vooral af in de kleine dorpsgemeenschap waar ze woonden. Toch was er keuze genoeg om samen met familie en vrienden feest te vieren, een babbel te slaan of een glas te drinken. De processie en kermis waren jaarlijks terugkerende hoogtepunten, maar ook de dorpscafés hadden een belangrijke plaats in het dorp. Kom proeven van de gezellige sfeer van toen!

LOCATIE: Zaal De Linde
Martenslindestraat 1
3742 Martenslinde

OPENINGSUREN: 13.00 - 18.00 uur

ORGANISATIE: Lin in het groen

I.S.M.: Basisschool De Halte

CONTACT: bruggeman@stintelaar.be

OM 14.00 UUR:

presentatie over 'Twee eeuwen cafés in Martenslinde'

6-12 jaar.

Borgloon

TENTOONSTELLING

Het goud van Haspengouw

Een unieke tentoonstelling van vondsten uit de Haspengouwse bodem. Verloren of gevonden? De grond bezit een unieke schat aan informatie waarmee archeologen het verleden van een streek kunnen reconstrueren. Door het correct uitvoeren van onze hobby als metaaldetectorist worden details van dit verleden ontsloten en zichtbaar gemaakt. Elk voorwerp heeft een verhaal.

LOCATIE: Kasteel Mariagaarde
Kasteelstraat 10
3840 Hoepertingen

OPENINGSUREN: 10.00 - 18.00 uur

ORGANISATIE: vzw Amateurarcheologie
Limburg

I.S.M.: Erfgoedraad Borgloon,
stadsbestuur van Borgloon en
Provincie Limburg

DEMONSTRATIE

Kiezen voor stilte, vroeger en nu

Proef, ontdek en ervaar de stilte op deze eeuwenoude site, waar stilte leeft! Volg geleide rondleidingen in het kasteel met zijn privévertrekken en luister onderweg naar evocaties en muziek die de stilte tot leven brengen. Bewonder het werk van onze creatieve zomerstages, maak kennis met ons stilte-aanbod, kom proeven van heerlijke desserts en geniet van de stilte die spreekt.

LOCATIE: Kasteel Mariagaarde
Kasteelstraat 10
3840 Hoepertingen

OPENINGSUREN: 14.00 - 18.00 uur

ORGANISATIE: Kasteel Mariagaarde Hoepertingen

WANDELING

Kiezen voor Fruit, waarom is fruit supergezond?

Tijdens een gegidste wandeling in de bloeiende boomgaarden van Kerniel wordt het boeiende verhaal verteld over de verschillende fruitsoorten van bij ons. Fruit als superfood; ontdek tijdens de wandeling en de tentoonstelling in het Fruitstreekmuseum de positieve effecten van de verschillende fruitsoorten op onze gezondheid. *An apple a day keeps the doctor away*, niet voor niets een gekend gezegde.

LOCATIE: Fruitstreekmuseum - Abdij Colen
Colenstraat 1
3840 Borgloon

OPENINGSUREN: 13.00 - 18.00 uur
Wandelingen om 13.00, 15.00 en 17.00 uur

ORGANISATIE: Fruitstreekmuseum

I.S.M.: Werkgroep CoLoHa

CONTACT: werkgroepcoloha@gmail.com

De vaste collectie is gratis te bezoeken.

Gingelom

RONDLEIDING

Kiezen voor erfgoed

In de hoeve Craninx kan je tijdens Erfgoeddag vanaf 10.00 uur elk uur een begeleide rondleiding volgen, waarin we het verhaal vertellen waarom hier wordt gekozen voor erfgoed.

LOCATIE: Hoeve Craninx
Smidstraat 7
3891 Mielen-boven-Aalst (Gingelom)

OPENINGSUREN: 10.00 - 18.00 uur
De rondleiding duurt 45 min

ORGANISATIE: Marie-Thérèse Artisanale
Delicatessen

Heers

TENTOONSTELLING

Wie pakt Pac-Man?

Sinds de jaren '50 hebben computerspellen een hele evolutie doorlopen. Zowel grafisch, auditief als inhoudelijk is er veel veranderd. Toch kiezen gamers nu terug voor de oude spellen. Ze worden heruitgebracht of tentoongesteld in toonaangevende musea. Tijdens deze tentoonstelling ontdek je de hele evolutie van de spellen en kies je welk spel je nog eens wilt spelen in de sfeer van toen.

LOCATIE: De Bammerd
Paardskerkhofstraat 20
3870 Heers

OPENINGSUREN: 10.00 - 18.00 uur
Rondleiding om 11.00, 14.00 en 16.00 uur

ORGANISATIE: Koninklijke Harmonie
Salvia Heers vzw

I.S.M.: Gemeente Heers

CONTACT: 0496-08 63 93

RONDLEIDING

Martin Aubée in het land van Loon, ontdek de werken van deze Luikse schilder in Kerniel

Martin Aubée, een Luikse schilder, verbleef in de 18de eeuw enkele jaren in het klooster van Colen. Hij schilderde er een groot aantal werken die nog steeds alom aanwezig zijn in het klooster. Er zijn rondleidingen in het klooster waarbij de schilderijen besproken worden maar waarbij ook het historische verhaal wordt toegelicht dat leidde tot de keuze van Aubée voor een verblijf in Borgloon.

LOCATIE: Klooster Colen
Colenstraat 1
3840 Borgloon

OPENINGSUREN: 13.00 - 17.00 uur

ORGANISATIE: Klooster Colen

I.S.M.: Werkgroep CoLoHa

CONTACT: werkgroepcoloha@gmail.com

De vaste collectie is gratis te bezoeken.

RONDLEIDING

Martin Aubée in het land van Loon, ontdek de werken van deze Luikse schilder in Jesseren

Martin Aubée schilderde in het oude land van Loon een groot aantal werken die nog steeds alom aanwezig zijn in deze streek. De 14-delige kruisweg in de kerk van Jesseren is een van zijn meesterwerken. Er zijn rondleidingen in de kerk waarbij de schilderijen besproken worden maar waarbij ook het historische verhaal wordt toegelicht dat leidde tot de keuze van Aubée voor een verblijf in Borgloon.

LOCATIE: Parochiekerk Jesseren
Jessenestraat 48
3840 Borgloon

OPENINGSUREN: 13.00 - 17.00 uur

ORGANISATIE: Werkgroep CoLoHa

CONTACT: werkgroepcoloha@gmail.com

De vaste collectie is gratis te bezoeken.

Riemst

TENTOONSTELLING Kapelletjes in Meer

Met de restauratie van het eeuwenoude kleine kapelletje van Meer (Val-Meer) en de ingebruikname van de Sint-Severinuskapel kiezen we resoluut voor de bewaring van waardevol erfgoed. Hoog tijd dus om op Erfgoeddag deze pareltjes te (her)ontdekken! Speciaal voor de gelegenheid halen we ook de processievaantjes van onder het stof en plaatsen ze naar aloud gebruik opnieuw langs de straat.

LOCATIE: Kapelletjes Meer
Bergstraat 1
3770 Riemst

*Bijkomende informatie locatie:
De Jutekapel vind je in de Bodemstraat 16.
De Sint-Severinuskapel vind je in de Bergstraat 1.*

OPENINGSUREN: 10.00 - 18.00 uur
Inhouding van Jutekapel om 10.00 uur, om 10.30 uur samen naar de Sint-Severinuskapel voor de opening van de tentoonstelling. Daarna is er een receptie voorzien.

ORGANISATIE: Heemkundige Kring Falla-Meirs
I.S.M.: Gemeentebestuur Riemst

RESERVEREN: Kan tot 21 april 2018
012-45 18 63
vossenb@telenet.be

AANTAL PLAATSEN: 50

De vaste collectie is gratis te bezoeken.

Sint-Truiden

TENTOONSTELLING 'Kiezen voor Truiens erfgoed? Ja!'

Op zondag 22 april kunnen erfgoedliefhebbers komen kijken naar een bloemlezing van objecten die verzameld worden door diverse erfgoedspelers uit Groot-Sint-Truiden. Het aanbod is divers en uiteenlopend en toont aan hoe diepgeworteld de interesse in het eigen erfgoed is. Benieuwd? Kom dan zeker langs en maak kennis met het erfgoed en met elkaar!

LOCATIE: Abdijsite (voormalige Trouwzaal)
Diesterstraat 1
3800 Sint-Truiden

OPENINGSUREN: 10.00 - 18.00 uur

ORGANISATIE: Cultuur, Erfgoed en Archief Sint-Truiden

tip Lezing om 15.00 uur, zie ook Kiezen MET erfgoed

DANSVOORSTELLING Meiboomplanting Sint-Truiden

Volkskunstgroep Pierlala kiest er al 65 jaar voor om het immaterieel erfgoed, volksdans en volksmuziek, in leven te houden en naar buiten te brengen. De jaarlijkse meiboomplanting op de Groenmarkt in Sint-Truiden is daar een goed voorbeeld van.

LOCATIE: Groenmarkt
3800 Sint-Truiden

OPENINGSUREN: 15.00 - 16.00 uur

ORGANISATIE: Volkskunstgroep Pierlala vzw
CONTACT: eugeen.sheeren@telenet.be

LEZING Kiezen MET erfgoed

Verkiezingen in de politiek verlopen volgens bepaalde procedures. Een verkiezing moet representatief zijn, de uitslag de correcte weergave van de uitgebrachte stemmen. Al die regels dateren niet van gisteren. De kerf speelde in het ontstaan en de verfijning van al die voorschriften een rol. Onze verkiezingen nu verlopen volgens regels die thuishoren bij het kerkelijk erfgoed.

LOCATIE: Keizerzaal
Diesterstraat 1
3800 Sint-Truiden

OPENINGSUREN: 15.00 en 17.00 uur

ORGANISATIE: Geschied- en oudheidkundige kring Sint-Truiden

I.S.M.: Stadsarchief Sint-Truiden – ASR vzw
CONTACT: gok.sinttruiden@gmail.com

TENTOONSTELLING Kies Kant – we(c)k het verleden

Wanneer u, als bezoeker voor Kantelink kiest, maakt u de juiste keuze. Weloverwogen werd een selectie gemaakt van de fraaiste kanten en gepresenteerd in weckpotten. Kantelink 'weckt' op een symbolische manier de kanten, niet alleen om duurzaam te bewaren, maar om ludiek uw belangstelling voor hedendaagse kantkunst te 'wekken'.

LOCATIE: Kantsite - Kant in Vlaanderen
Clockemstraat 5a
3800 Sint-Truiden

*Bijkomende informatie locatie:
Nabij de Grote Markt van Sint-Truiden.*

OPENINGSUREN: 10.00 - 18.00 uur

ORGANISATIE: Kantelink, Kant- en Textielkunst te Sint-Truiden
CONTACT: rita.vanwelkenhuysen@hotmail.com

TENTOONSTELLING De abdijmolen van Sint-Truiden en andere: vroeger en nu

Tentoonstelling over de molengebouwen, hun functie in de abdij en in de stad, vroeger en nu. Een tweede luik van de tentoonstelling is een voorstelling van de historische en huidige waterwegen in Sint-Truiden en Haspengouw. Ook de bestaande en verdwenen watermolens komen aan bod.

LOCATIE: Keizerszaal
Diesterstraat 1
3800 Sint-Truiden

OPENINGSUREN: 14.00 - 17.00 uur

ORGANISATIE: Abdij, Stad en Regio vzw

I.S.M.: Molenzorg, Zuid-Limburg, Provincie Limburg, Stad Sint-Truiden

CONTACT: 0486-67 85 29
lucronson@telenet.be

tip Er is een lift aan de Keizerszaal voor rolstoelen.

tip Deze tentoonstelling is ook open op 21, 28 en 29 april en op 1, 5 en 6 mei en na afspraak. Lezing op vrijdag 20 april om 19.00 uur, over watermolens en de beken op ons grondgebied.

FIETSTOCHT Fietstocht in het kader van de tentoonstelling over de abdijmolen van Sint-Truiden en omgeving

Tijdens deze fietstocht van 26 km lang ontdek je verschillende molens op Sint-Truidens grondgebied. Er wordt bij twee molens halt gehouden voor een bezoekje. Een gids geeft meer uitleg over het gebruik van de molens en waarom er voor het molenthema gekozen werd.

LOCATIE: Abdij Sint-Truiden
Diesterstraat 1
3800 Sint-Truiden

OPENINGSUREN: 14.00 tot 17.00 uur

INSCHRIJVEN: info.toerisme@sint-truiden.be

ORGANISATIE: Abdij, Stad en Regio vzw

I.S.M.: Molenzorg Zuid-Limburg, Provincie Limburg, Stad Sint-Truiden

AANTAL PLAATSEN: 15

CONTACT: 011-70 18 18
of info.toerisme@sint-truiden.be

tip Ook mogelijk op 21, 28 en 29 april en 1, 5 en 6 mei.

TENTOONSTELLING Keuze genoeg

'Keuze genoeg' focust op lokale figuren en specifieke objecten uit de volkscultuur, die een belangrijk deel uitmaakten van het leven van de mensen uit Sint-Truiden en omgeving. We willen de bezoekers zelf een keuze laten maken uit de tentoongestelde beelden en documenten uit onze collectie. Iedereen mag zijn favoriet object aanduiden.

LOCATIE: Ons Heem
Naamsesteenweg 161
3800 Sint-Truiden

OPENINGSUREN: 13.00 - 18.00 uur

CONTACT: andre.philippaerts@gmail.com

ORGANISATIE: Heemkundige Kring Groot-Sint-Truiden

I.S.M. M-theater, toneelgroep uit Sint-Truiden

DEMONSTRATIE Kiezen voor morse

Het eerste technologische communicatie middel voor lange afstand, de telegram, maakte gebruik van morse code. In ieder station had je een RTT gebouw waar morse werd verstuurd, ontvangen en omgezet naar leesbare tekst. Eenmalig maken we in het oude station van Wilderen een RTT gebouw en geven we demonstraties met morse en een snelheidswedstrijd tussen morse en sms.

LOCATIE: Gasthof De Statie
Wilderenlaan 63
3800 Sint-Truiden

OPENINGSUREN: 12.00 - 18.00 uur

ORGANISATIE: Radio Amateurs Sint-Truiden

I.S.M. Erfgoed Haspengouw

De vaste collectie is gratis te bezoeken.

TENTOONSTELLING Depot van liturgisch textiel en religieuze objecten

Wij kiezen voor het oprichten van een depot om onze waardevolle collectie op één plaats te bewaren. In de loop der eeuwen werd liturgisch textiel, religieuze objecten, een baldakijn, vaandels en processiekleren aan de kerk geschonken. Alle objecten werden genummerd, gefotografeerd en ontsloten via erfgoedplus.be. Alle objecten worden ook beschreven in een catalogoog.

LOCATIE: Basiliek Onze-Lieve-Vrouw-Tenhemelopneming Kortembos
Basiliekstraat 1
3800 Kortembos (Sint-Truiden)

OPENINGSUREN: 11.00 tot 16.30 uur

CONTACT: 0474-77 76 04

ORGANISATIE: Geschied- en Heemkundige Kring Kortembos

I.S.M. Kerkfabriek en parochie Kortembos-Sint-Truiden

De vaste collectie is gratis te bezoeken.
De activiteit loopt verder na Erfgoeddag

ZOEKTOCHT Ik kies: zoektocht in de minderbroedersite

Kies samen met ons je favoriete collectiestuk en ontdek tijdens je zoektocht doorheen de minderbroedersite waarom paters kozen voor het kloosterleven of hoe zusters een nieuwe abdis kiezen. Dankzij vragen en doe-opdrachten kom je te weten hoe het museum 'kiest' wat bewaard wordt voor de toekomst. De zoektocht vormt een unieke kans om de kloostersite te ontdekken.

LOCATIE: museum DE MINDERE
Capucienessenstraat 1
3800 Sint-Truiden

OPENINGSUREN: 10.00 - 18.00 uur

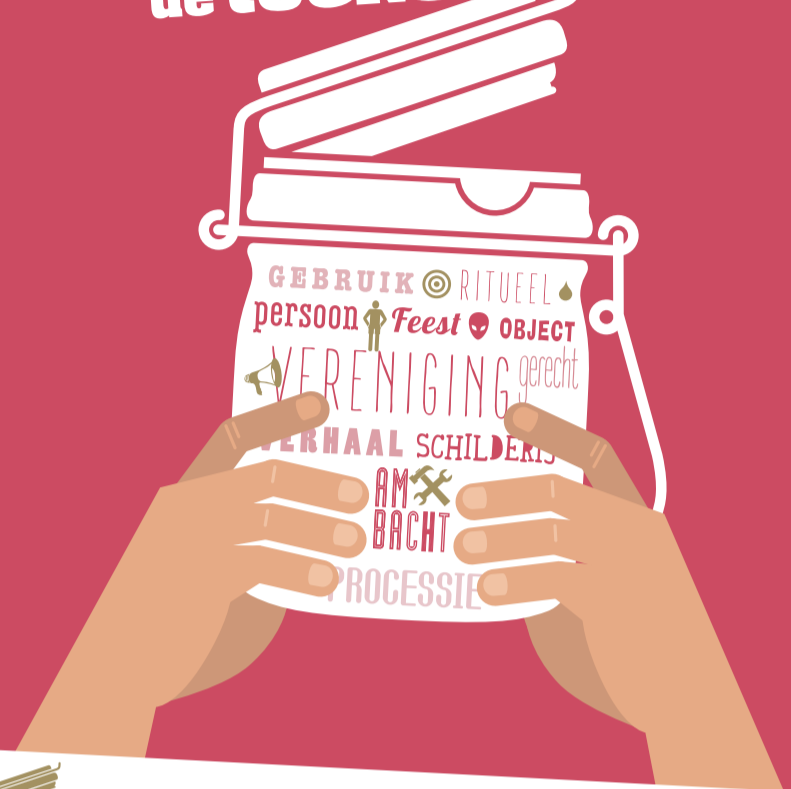
ORGANISATIE: museum DE MINDERE

CONTACT: info@demindere.be

De vaste collectie is gratis te bezoeken.

Wat wil jij bewaren voor de toekomst?

**ERFGOED
HASPENGOEW**

Kies jouw favoriete erfgoed(vereniging) op erfgoedhaspengouw.be en bepaal mee wie of wat de **GOUDEN WECKPOT** wint.

BELEEF Erfgoeddag met een GRATIS duo-dagpas van De Lijn

Opgelet:
de twee dagpassen zijn enkel geldig voor 2 personen op zondag 22 april 2018. Enkel originele bonnen worden aanvaard. Niet verenigbaar met andere promoties.

Vul deze bon in, geef hem aan uw bus- of tramchauffeur en ontdek de fraaiste cultureel-erfgoedcollecties op Erfgoeddag, een hele dag lang, met de bus en tram.

Voornaam _____

Naam _____

Straat _____

Nr. _____ Busnr. _____

Postcode _____

Gemeente _____

Leeftijd _____

E-mailadres _____

Ik krijg liever geen informatie en aanbiedingen van De Lijn.

Evenementnummer: 199

Erfgoeddag beleven. **LIJN**
Zoveel leuker met bus of tram.

Ene bàbbel ònder kàmmeroate

In Sint-Truiden wordt er nog volop dialect gesproken. Niet alleen thuis of op straat. Maar ook op de theaterplanken. We brachten daarom drie iconen van het 'plàt Sintrùins' rond de tafel: Danny Gennez van straattheatergroep De Bòddelkèèr, Fina Vanmarsenille en Willy Petitjean van de vereniging 't Neigemènneke.

Sintrùin
begot,
ich ààn
van och

Sint-Truiden

'Ik wil toch efkes zeggen', steekt **Fina** van wal, 'dat in Sint-Truiden het dialect niet aan het verdwijnen is. Er is wel een verzwakking, maar de specifieke klanken blijven wel bestaan.' Willy en Danny knikken eensgezind. **Danny**: 'Ik las laatst ergens: dialect is de taal die je spreekt onder vrienden. Het is iets wat verenigt. Het wordt een stuk van uw sociale identiteit.' Dat dit mensen aanspreekt, bewijst Danny zijn straattheatergroep al 10 jaar. De Bòddelkèèr speelt in de zomer tientallen voorstellingen in de verschillende buurten en deelgemeenten van Sint-Truiden. Jong en oud komt dan met een eigen stoeltje luisteren en kijken naar sketches en verhalen in het dialect. **Danny**: 'Vorig jaar waren er 4300 bezoekers voor 16 voorstellingen in open lucht.'

Ondanks het succes van het straattheater geven deze drie kenners wel toe dat er een verarming is van het taalgebruik. **Fina**: 'Het is allemaal begonnen in de jaren '60 met de ABN-kern. Iedereen moest Algemeen Beschaafd Nederlands spreken. Op school, op de radio en tv. Ouders van die tijd voelden de druk om het dialect weg te laten in hun opvoeding. Jammer, want het dialect is veel rijker dan het Nederlands. Er zijn meer woorden met meer nuance in de betekenis.' Om deze woorden niet te laten verdwijnen richtte Fina met zielsgenoten in 1981 't Neigemènneke op. **Willy**: 'Het doel was om een verzameling te maken van Sint-Truidense woorden met

daarbij het Nederlandse equivalent. We hebben uiteindelijk een 'diksjonèèr' geschreven van 6000 woorden en typische uitdrukkingen.'

Fina: 'Het Neigemènneke is de naam van één van de torens van de stadsomwalling tussen het Vissengat en het Kapucijnenklooster. We waren met negen oprichters en dus was de naam snel gekozen.' Regelmatig brengt de vereniging 't *Bukske*, een publicatie uit met dialectwoorden, uitdrukkingen, spelling, verhalen en volksfiguren dat ook zeer in trek is bij de Truienaren die zijn uitgeweken. **Danny**: 'Diegene die hier niet meer wonen, komen ook elke zomer terug om ons aan het werk te zien met de Bòddelkèèr. Het is zoals ik op het begin zei: dialect is een taal die je spreekt onder vrienden. Daar komen de mensen graag voor terug naar Sint-Truiden.'

Plàt Sintrùins voor dummies

- **Sóech**: ik heb het koud
- **Verschààn**: verbranden
- **Wa zèdzje àllemòòl ànt fokkedeire**:
Wat zijt gij allemaal aan het doen?
- **Dorre**: zuurpruim
- **Smòdderkloeët**: viezerik
- **Kuul**: flauwerd (man)

Wie zoekt, die vindt

Limburg is een nieuwe erfgoedvereniging rijker. Hobbyarcheologie Limburg werd eind vorig jaar boven het doopvont gehouden. De kiem voor deze vereniging ligt nadrukkelijk in Haspengouw. Hoog tijd dus voor een gesprek met één van de oprichters: Mario Raeymakers uit Kozen.

Waarom de noodzaak voor een vereniging voor hobbyarcheologen in Limburg?

Vanuit het departement Onroerend Erfgoed werd vorig jaar een oproep gelanceerd om metaaldetectoristen te verenigen. Voor ons de gelegenheid om werk te maken van zo'n vereniging in Limburg. Eind 2017 hebben we dan de stap gezet. We willen onze lokale geschiedenis in de kijker plaatsen en het imago van de metaaldetectorist verbeteren. Vaak worden we nog gezien als schattenjagers die op zoek zijn naar persoonlijke trofeeën. Wij willen onze leden vooral goed informeren en begeleiden.

Hoe doen jullie dat?

Wij organiseren geregeld workshops rond bewaring en schoonmaken van vondsten. Er circuleert op het internet heel veel foute

informatie hierover. Wij willen onze leden juist informeren. Daarom volgen we de aanbevelingen van het departement Onroerend Erfgoed. Onze leden zijn ook verplicht om hun vondsten te melden, zeker als het gaat over vondsten uit de Wereldoorlogen of alles tot en met einde 18^e eeuw.

Waar liggen je persoonlijke interesses op vlak van archeologie?

Ik ben vooral geïnteresseerd in de lokale geschiedenis en zoek dus vooral in de eigen gemeente. Er is ook niet een bepaalde tijdsperiode die mijn interesse wekt. Zowel Romeinse als meer recentere vondsten vertellen een verhaal over Kozen. En er is heel wat te vinden hier.

Wat is je mooiste vondst?

Dat is moeilijk te zeggen. Ik heb wel een paar zeer mooie dingen gevonden. Niet zozeer het object zelf dat mooi is, maar het verhaal wat er achter zit. Zo heb ik al een tandartspenning uit de 19^e eeuw uit Namen teruggevonden in Kozen. Een mooi bewijs van de rondtrekkende tandartsen in die tijd. Die tandartsen waren graag geziene attracties op de kermis. Maar mijn mooiste topstuk is de sciata, een Merovingische munt.

Nieuwerkerken

Welke tips zou je geven aan jonge metaaldetectoristen?

Zorg in de eerste plaats dat je erkenning in orde is. Draag zorg voor je vondsten, meld ze en zorg dat je altijd toestemming hebt van de eigenaar op wiens grond je gaat zoeken.

Hobbyarcheologie Limburg

Alle informatie vind je op www.h-a-l.be

Verzamelen als familietraditie

Als je van 's Gravenvoeren richting Sint-Martens-Voeren rijdt, kom je voorbij het kleine Schophem. Daar wonen Hans en Fridy Maurer. Deze twee gedreven imkers en pottenbakkers, zijn ook verwoede verzamelaars. Vooral Fridy heeft tijdens haar leven een aardige collectie verzameld.

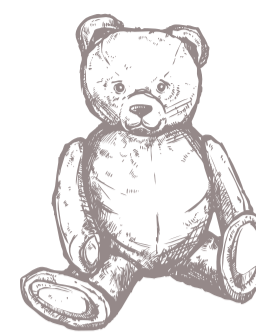
Fridy: 'Een nonkel van mij had vroeger een kleine collectie van heel oud servies. Dat interesseerde mij enorm en ik ben toen al wat beginnen verzamelen. Maar dat stelde toen niet veel voor. Het is pas toen ik het boek 'Keukengerie rond 1900' had gekocht dat ik echt ben beginnen verzamelen. Mijn doel was om alle objecten uit dat boek samen te brengen en dat is mij in de loop der jaren gelukt.'

Het resultaat mag er zijn: oude deegkloppers, fruitpersen, raspers en koffiekannen verdringen elkaar op de rekken. Een blikvanger zijn enkele gevulde weckpotten. **Fridy:** 'Toen we dit huis kochten in 1985, stonden deze weckpotten nog in de keuken. Ik heb ze gehouden omdat het toch een gebruik is dat veel kinderen niet meer kennen.' Een andere verzameling die de moeite is, is de verzameling oud speelgoed. Zo heeft ze enkele mooie poppen van Schildpad (het bekende Duitse merk met het schildpadden-logo), een autopod uit de jaren '50 en een mooie blikken duikboot.

Een bijzonder speelgoed is een klein gietijzeren fornuis met bijbehorend servies. **Fridy:** 'Die fornuisjes werden gebruikt als etalagemodel in de winkels. Maar ze werkten wel echt. Als kind maakten we daar onze eigen frietjes mee. Dit fornuisje is van ongeveer 1850.'

Fridy denkt ook na over de toekomst van haar verzameling. Ze heeft een volledige inventaris opgesteld van haar verzamelingen en doet altijd doorgedreven onderzoek naar de herkomst van de objecten. **Fridy:** 'Ik heb mij ook lang zorgen gemaakt over de toekomst van mijn collectie. Maar gelukkig is mijn jongste zoon even geïnteresseerd als mij en heeft hij de opvolging en de goede zorgen verzekerd.'

Speelgoed in Voeren!

Heb je zelf ook nog bijzonder speelgoed liggen? Dan is de bibliotheek van Voeren naar jou op zoek. Van **23 mei tot 12 juni** organiseert de bibliotheek van Voeren een grote expo over speelgoed en dit in samenwerking met het Speelgoedmuseum Mechelen. De collectie van het speelgoedmuseum wordt aangevuld met bijzonder speelgoed uit de streek.

Meer informatie kan je opvragen via de bibliotheek van Voeren:
erwin.pasmans@devoor.be of
04-381 34 28.

Kruidige kasteeltuin

Kruiden, bloemen en planten. Ze intrigeren de mensen al van oudsher. Ze zijn de inspiratie voor verhalen, gezonde gerechten en de oplossing voor kwalen en ziekten. Een expert ter zake is Daniëlle Houbrechts. Als erfgoedliefhebber en inwoner van Heers zet zij zich nu ook in voor een bijzonder stukje erfgoed van de gemeente.

De liefde voor kruiden is pas later in haar leven gekomen. Eerst was er de liefde voor een Antwerpse voetballer. Maar voetbal interesseerde haar niet erg en ze zocht naar een hobby. **Daniëlle:** 'Op een mistige dag kwam ik terecht op een kruidenwandeling en was mijn interesse gewekt. Ik kocht talloze kruidenboeken en begon zelf te experimenteren met de toepassingen.'

De volkswijsheden rond de kruiden, de verhalen en het gebruik in religie interesseerde haar enorm en haar enthousiasme werkte aanstekelijk. Zozeer zelfs dat ze al snel de kans

kreeg om voor Libelle een column te schrijven. De column sloeg zo aan, dat ze haar job als maatschappelijk werkster opzegde en zelf kruidenreizen en -wandelingen organiseerde. Ondertussen had ze ook een rubriek op Radio 2 en schreef ze tot voor kort columns voor Het Belang van Limburg.

Samen met haar man en twee zonen verhuisde Daniëlle van Alken naar een mooie vierkantshoeve in Heers. Daar vond ze een nieuwe passie: het kasteel van Heers. **Daniëlle:** 'Het kasteel is voor de meeste Haspengouwers onbekend. Het ligt dan ook helemaal verborgen achter een woestenberg van bomen en struiken.'

Sinds een jaar is onder impuls van enkele erfgoedliefhebbers een burgerbeweging opgestaan die zich inzet voor dit monumentale kasteel. Met als doel om de zichtbaarheid van het kasteel te vergroten en het terug onder de aandacht te brengen. Een steeds groeiend aantal helpende handen nam het omliggende domein onder handen. Bomen werden gekapt, de tuin kreeg een opknapbeurt en het tuinhuis werd omgevormd tot een theehuis.

van Balder tot Sint-Janskruid

Wie op de gesloten bloemknoppen van het Sint-Janskruid drukt, krijgt een roodachtige vloeistof op zijn vingers. Het bloed van Jezus Christus zegt het volksverhaal. Toen Jezus aan het kruis stierf stond Johannes net naast het kruis. Zijn oog viel op een kruidje dat aan de voet van het kruis stond te blinken. Op dit kruid drupte een druppel bloed van Jezus. Johannes plukte het plantje en deelde het uit aan zijn vrienden. Toen ze op de prille bloemen wreven, zagen ze inderdaad het bloed van hun meester.

Voor het Christendom in onze streek opgang maakte, werd het kruid vernoemd naar Balder, de zonnegod en zoon van Odin en Frigg. Balder had een droom dat hij niet lang meer had te leven en zijn moeder was in paniek. Alles op aarde moest zweren dat het Balder geen kwaad zou doen. Zo gebeurde, maar de maretak hadden ze over het hoofd gezien. De jaloerse Loki, god van het vuur, had dit opgemerkt en tijdens een feest voor Balder wreef hij een speer van maretak in met gif. Deze speer liet hij door Hodur gooien naar Balder die prompt doodviel. De goden waren in rouw en lieten uit Balders bloed een kruid groeien: het Balderkruid.

Het kruid wordt gebruikt als antidepressivum en beschermt jonge meisjes tegen (duivelse) mannen.

Daniëlle: 'In februari van dit jaar werd een eerste nocturne georganiseerd. Duizend bezoekers ontdekten oude verhalen over het kasteel, luisterden naar muziek en maakten een wandeling op het domein tussen honderden kaarsen. Het enthousiasme en de solidariteit tussen de vrijwilligers maakt dit project zo

boeiend. Het is hartverwarmend om te zien hoe een vergeten stuk erfgoed mensen samen brengt.'

Meer info over het kasteel van Heers vind je op www.kasteelvanheers.be

Kwade hond sta stille, het is Sint-Hubertus wille

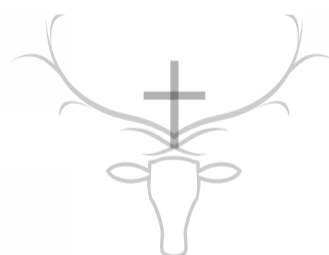
Om de 50 jaar wordt in het kleine Sint-Huibrechts-Hern groot feest gevierd. De laatste keer was dat in 1977. De gelukkige die in het middelpunt van de belangstelling staat is altijd dezelfde: Sint-Hubertus, patroonheilige van de jacht. In 2027 is het weer feest, dan wordt de 1300ste verjaardag van zijn overlijden gevierd.

De zondag na 3 november, de feestdag van de heilige, volgde dan nog een Hubertusviering. Een feestelijke stoet van paarden trok met fanfare en jachthoornmuziek door het dorp. De paarden werden dan gezegend. Deze traditie is sinds de jaren zeventig stilaan naar de achtergrond verschoven. Florette: 'Ter gelegenheid van Gastvrij Hern in 2011 heeft het feestcomité de Hubertusviering nieuw leven ingeblazen'.

Sindsdien is de viering niet meer weg te denken in Sint-Huibrechts-Hern. De dag wordt gestart met een eucharistieviering met de zegening van de kinderen en het brood, daarna is er de honden- en paardenzegening. Maar ook andere dieren zijn tegenwoordig welkom, zoals in 2015 een papegaai en een uil. Ruitervereniging Sint-Hubertusridders organiseert ook nog een brunch en na de zegening verkoopt het comité Hubertusborrels aan de honderden deelnemers en kijklustigen.

'De grote uitdaging wordt in 2027 een nieuw spektakel op poten te krijgen. Binnen enkele jaren beginnen we er al aan. Gelukkig heeft een pastoor indertijd een heel draaiboek geschreven waarop we ons kunnen baseren', besluit Florette met een glimlach.

Sint-Hubertus (655 -727)

is vooral bekend als patroonheilige van de jacht. Maar hij werd ook vereerd tegen geestesstoornissen, stuipen, onrust bij kinderen en hoofdpijn. Het maakte hem tot een zeer geliefde en populaire volksheilige. In de kerk van Sint-Huibrechts-Hern herinneren veel objecten aan deze verering: een middeleeuws beeld van Hubertus, muurschilderingen en een relikwie.

Florette Snellings bundelde in 2011 alle artikels die de laatste 100 jaar zijn verschenen over Hern in de publicatie '100 jaar (Vrij)hern in de pers'. Florette: 'Deze artikels zijn een belangrijke bron over het leven in Hern en wat betreft de Hubertusviering. Zo hadden we bijvoorbeeld heel weinig archief- en beeldmateriaal van de viering in 1927. Uit de artikels leren we dat het toen héél slecht weer was en dat de optocht bijvoorbeeld niet is uitgegaan.' Van de laatste editie in 1977 is wel veel terug te vinden. In de artikels hebben ze het dan ook over een succesrijk jubileumjaar.

'Het is toch wonderbaarlijk dat zo'n klein dorp zo'n groots evenement kon organiseren', vertelt Florette, 'In augustus werd er op het domein van het kasteel van Hardelingen vijf keer een openluchtspel getoond. Hier deden 150 mensen aan mee, waarvan het grote merendeel van Sint-Huibrechts-Hern zelf. De 450 zitplaatsen waren telkens uitverkocht. In september was er dan een spectaculaire stoet van 15 wagens die het leven en het werk van de heilige Hubertus uitbeelde.'

Sint-Huibrechts-Hern was een belangrijk bedevaartsoord voor pelgrims die de heilige kwamen aanroepen, tijdens de festiviteiten werd het dorp overspoeld door duizenden toeschouwers.

Sint-Hubertus viering

De Sint-Hubertusviering en -feesten zijn voorbeelden van immaterieel cultureel erfgoed. Dat is erfgoed dat niet tastbaar is, maar tot uiting komt in een bepaalde traditie of gebruik. Een ander voorbeeld in deze krant zijn de mergeltapijten uit Zussen.

(zie artikel Riemst)

Heb je zelf weet van zo'n uitzonderlijke traditie in je gemeente. Geef ons dan een seintje via info@erfgoedhaspengouw.be of 011-70 18 30.

Van de hel naar de hemel: multiperspectiviteit in de geschiedenisles

Hoe ga je als erfgoedinstelling om met een multiverse samenleving?

Hoe kan je inspelen op lessen geschiedenis? En hoe betrek je leerlingen middelbaar onderwijs bij jouw collectie? Dat zijn allemaal vragen waarop Limburgse erfgoedinstellingen, de lerarenopleiding van de PXL en de Universiteit Antwerpen gezamenlijk een antwoord proberen te formuleren.

Studiedag Multiperspectiviteit in erfgoededucatie

Vrijdag 25 mei 2018 | 9.00 - 15.30 uur

LOCATIE

PXL-Congress - Elfde Liniestraat 23a (gebouw D) - 3500 Hasselt
Deelnameprijs: € 25

PROGRAMMA

- 9.00 uur: ontvangst met koffie
- 9.30 uur: welkom door Igor Philtjens, gedeputeerde voor Cultuur en Erfgoed en Ben Lambrechts, algemeen directeur van Hogeschool PXL
- 10.00 uur: lezing: Verleden in viervoud: erfgoed, geschiedenis en cultuuronderwijs Barend van Heusden, hoogleraar Cultuur en Cognitie Rijksuniversiteit Groningen
- 11.00 uur: pauze
- 11.30 uur: presentatie: Meerstemmig erfgoed: Multiperspectiviteit in erfgoededucatie Paul Janssenswillen (Universiteit Antwerpen), Silke Leenen en Els Vinckx (Hogeschool PXL)
- 12.30 uur: lunch
- 13.30 uur: workshops - ronde 1
- 14.30 uur: workshops - ronde 2
- 15.30 uur: einde met receptie

Meer informatie over de workshops en het inschrijvingsformulier vind je op erfgoedhaspengouw.be

Drie teams van erfgoedinstellingen, onderwijzers en docenten onderzoeken de mogelijkheden voor verschillende Limburgse musea om op deze vragen in te spelen. Erfgoed Haspengouw zit in een team met als thema religieus erfgoed. Dit samen met museum DE MINDERE, abdij Herkenrode, PXL lerarenopleiding en leerkrachten van het atheneum in Hasselt en Sint-Truiden. Samen hebben ze een driedelig pakket gemaakt voor leerlingen van de tweede graad secundair onderwijs.

Tijdens het eerste deel maken leerlingen kennis met verschillende erfgoedobjecten. Ze onderzoeken de objecten, verwoorden wat ze zien, voelen en ruiken. Daarna bouwen ze samen een tentoonstelling en geven ze de objecten betekenis.

Tijdens het tweede deel spelen ze een spel in het museum. Tijdens dit spel leven de leerlingen zich in een middeleeuws personage en proberen ze zoveel mogelijk aflaten te verdienen. Hoe meer aflaten ze verdienen, hoe sneller ze in de hemel geraken. Dit spel

kan zowel gespeeld worden in DE MINDERE als in Herkenrode. De leerlingen ontdekken spelenderwijs de collectie van het museum, ondervinden hoe het is om een middeleeuwse boer, priester, graaf, arme vrouw, smid of koopmansvrouw te zijn.

In het derde deel worden ze terug naar het heden gebracht en verwoorden ze de grootste verschillen tussen nu en toen. Als slot stellen ze een eigen erfgoedobject voor aan de klas en bouwen ze een eigen expo. Welk verhaal vertelt deze expo en wat gebeurt er als iemand niet vertegenwoordigd is?

Het volledige pakket is de voorbije maanden uitgebreid getest met leerlingen van verschillende scholen en verschillende studierichtingen. Zowel leerlingen als leerkrachten zijn enthousiast. Leerlingen appreciëren de afwisseling en het interactieve karakter. Leerkrachten zijn enthousiast over de aparte methodiek om verplichte leerstof op een andere manier over te brengen. Het eindresultaat wordt in mei voorgesteld op een studiedag in de PXL (zie kaderstuk) en is vanaf volgend schooljaar beschikbaar in DE MINDERE en abdij Herkenrode.

De partners zijn: PXL-Education, Universiteit Antwerpen, Gallo-Romeins Museum, Abdij Herkenrode, museum DE MINDERE, Openluchtmuseum Bokrijk, Mijnmuseum Beringen, Erfgoed Haspengouw, Erfgoedcel Mijnerfgoed, VIO Tongeren, Atheneum Plus Hasselt, Atheneum Sint-Truiden, Don Bosco Instituut Genk, FARO, CANON cultuurcel, Provincie Limburg, Vlaamse overheid

wek ons verleden

ERFgoed
HASPENGOUW

Erfgoed Haspengouw
Abdij
Diesterstraat 1
3800 Sint-Truiden

011-70 18 30
info@erfgoedhaspengouw.be

erfgoedhaspengouw.be

Volg ons op de sociale media!

Erfgoedkrant Haspengouw is een uitgave van projectvereniging Erfgoed Haspengouw, het intergemeentelijk samenwerkingsverband tussen Bitzen, Borgloon, Gingelom, Heers, Hoeseelt, Nieuwerkerken, Riemst, Sint-Truiden en Voeren voor het cultureel erfgoed in Haspengouw.

De krant wordt gedrukt op 57.000 exemplaren en in deze gemeenten huis-aan-huis verspreid.

Teksten: Erfgoed Haspengouw – **Eindredactie:** Erfgoed Haspengouw – **Foto's:** Nationale Bibliotheek Wenen, The Vinkhuijzen collection of military uniforms, New York Public Library, Hist. Kring Geetbets Limes Gatia, Jan Bellen, Martijn Loix, Geschiedkundige Kring Kannunik Daris, Landelijke Gilden Zussen, Gilbert Dupas, Stad Sint-Truiden, Mark Duser, leerlingen project Kiespijn, HAL, Nico Mombaerts, Florette Snellings, Leen Jansen – **Layout:** Smets•Ruppel – **Druk:** drukkerij Moderna

